Poliisijohtaja
Jyrki Wasastjerna

10.05.2016

Hallinto- ja turvallisuusjaosto
Eduskunta
sanna.turpeinen@eduskunta.fi

VNS 3/2016 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2017–2020

Poliisihallituksen kirjallinen lausunto kokoukseen 11.5.2016 klo 12.45 / VNS 3/2016 vp / Asiantuntijapyyntö

Poliisihallituksen lausunto

Teema: Hallinto- ja turvallisuusjaoston saaman sisäministeriön lausunnon (4.5.2016) mukaan Poliisiammattikorkeakouluun sisään otettavien opiskelijoiden määrästä tulee tehdä ratkaisu pidemmällä aikavälillä, jotta koulutettavien poliisimiesten määrä vastaa myös tulevina vuosina poliisin tarpeita.

Eduskunnan hallinto- ja turvallisuusjaosto on pyytänyt Poliisihallitukselta asiantuntijalausuntoa liittyen sisäministeriön lausuntoon (4.5.2016), jonka mukaan ”Poliisiammattikorkeakouluun sisään otettavien opiskelijoiden määrästä tulee tehdä ratkaisu pidemmällä aikavälillä, jotta koulutettavien poliisimiesten määrä vastaa myös tulevina vuosina poliisin tarpeita.”
Erityisesti on pyydetty vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:
- Kuka tekee päätöksen sisään otettavista henkilöistä?
- Miten sisään otettavien opiskelijoiden määrä määräytyy?
- Kuulimme jaoston kokouksessa 4.5., että rahoitus ei ole suurin este sisään otettavien opiskelijoiden määrän lisäämiseen; mikä siis vaikuttaa siihen, ettei sisään otettavien opiskelijoiden määrä ole riittävä?

Kuka tekee päätöksen sisään otettavista henkilöistä?

Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain (1164/2013) 27 §:n mukaan Poliisiammattikorkeakoulu päättää opiskelijavalinnan perusteista ja opiskelijaksi hyväksymisestä.

Poliisiammattikorkeakoulun ohjesäännön mukaan Poliisiammattikorkeakoulun hallitus hyväksyy ammattikorkeakoulututkinnon opiskelijavalinnan perusteet, jossa määritellään opiskelijavalinnassa käytettävän valinta- ja soveltuvuuskokeen rakenne sekä kokeen osien keskinäinen painoarvo.

Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijapalveluiden osaamisalue vastaa valinta- ja soveltuvuuskokeiden toimeenpanosta. Valinta- ja soveltuvuuskokeessa hakijoiden suoritusten arviointiin osallistuu ammattikorkeakoulun henkilöstöä, muiden poliisiyksiköiden henkilöstöä ja ulkopuolisia asiantunti-

joita. Valinta- ja soveltuvuuskokeen tulosten perusteella hakijat asetetaan paremmuusjärjestykseen.

Poliisiammattikorkeakoulun ohjesäännön mukaan päätöksen opiskelijaksi hyväksymisestä tekee koulutusjohtaja opintopalveluiden osaamisalueen esimiehen esittelystä.

Lisäksi kelpoisuudesta poliisialan ammattikorkeakoulututkinnon opiskelijaksi säädetään Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain 22 ja 24 §:ssä sekä Poliisiammattikorkeakoulusta annetun valtioneuvoston asetuksen (282/2014) 16 §:ssä. Opiskelijavalinnan perusteissa tai opiskelijaksi hyväksymistä koskevassa päätöksenteossa ei voida poiketa laissa tai valtioneuvoston asetuksella säädetystä kelpoisuudesta.

Miten sisään otettavien opiskelijoiden määrä määräytyy?

Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain (1164/2013) 3 §:n mukaan Poliisihallitus ja Poliisiammattikorkeakoulu sopivat määrävuosiksi kerrallaan opetustoiminnalle asetettavista tavoitteista. Käytännössä tämä toteutuu vuosittaisissa tulossopimusneuvotteluissa, joiden pohjalta tavoitteet kirjataan Poliisihallituksen ja Poliisiammattikorkeakoulun väliseen tulossopimukseen. Lisäksi tavoitteita tarkastellaan noin kaksi kertaa vuodessa pidettävissä välituloskeskusteluissa. Poliisiammattikorkeakoulun tulossopimuksen tavoitteista valtaosa tulee suoraan sisäministeriön ja Poliisihallituksen tulossopimuksesta johdettuina.

Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain (1164/2013) 21 §:n mukaan Poliisihallitus vahvistaa määrävuosiksi tutkintoja suorittamaan hyväksyttävien opiskelijoiden enimmäismäärän. Päätöksessä osa aloituspaikoista osoitetaan suomenkieliseen poliisi AMK -tutkintoon ja osa ruotsinkieliseen poliisi AMK -tutkintoon. Normaalikäytäntönä on, että Poliisiammattikorkeakoulu tekee Poliisihallitukselle asiassa esityksen. Poliisiylijohtaja Poliisihallituksessa tekee asiassa ratkaisun keskusteltuaan päätöstä tehdessä sisäministeriön ja sisäministerin kanssa. Päätös pohjautuu eri aloituspaikkamääriin perustuviin laskelmiin, poliisimiesten arvioituun poistumaan ja poliisin lähivuosien tiedossa oleviin rahoituskehyksiin.

Aloituspaikkojen määrä pyritään sopeuttamaan poliisin henkilöstötarpeisiin. Vuotuinen aloituspaikkojen määrä vastaa opiskelijoiden valmistumisvuoden aikana täytettävien poliisimiesvirkojen arvioitua määrää. Tämän arvion pohjana on laskelma niistä poliisimiehistä, jotka saavuttavat (opiskelijoiden valmistumisvuonna) hallintoasetuksessa säädetyn erityisen eroamisiän. Eläkeuudistuksen vaikutukset sekä eläkkeelle jäännin tosiasiallinen ajankohta ovat henkilökohtaisia. Käytännössä poliisimiehillä on mahdollisuus jatkaa virassa yleiseen eroamisikään saakka, mikä tekee eläkepoistuman arvioinnista aikaisempaa epävarmempaa. Lisäksi arvioissa pyritään ottamaan huomioon poliisin toimintamäärärahojen kehitys ja poliisin mahdollisuudet palkata henkilöstöä. Kun opintojen aloitusvuosi ja valmistumisvuosi osuvat eri vaalikausille, toimintamäärärahojen kehityksen arviointi on osoittautunut hyvin haasteelliseksi. Lisäksi opiskelijoiden aloituspaikkapäätökset vaikuttavat koulutuksen kestosta johtuen koulutettujen poliisien määrään aina vasta kolmen vuoden kuluttua.

Poliisihallituksen tavoitteena on saada poliisin aloituspaikkamäärä vuosittain riittävälle minimivakiotasolle, joka vastaisi keskimääräistä poliisimiesten vuotuista poistumaa. Vuotuista minimialoituspaikkamäärää voitaisiin lisätä poistuma-arvioiden ja rahoituskehysten tarkentumisen myötä tarvittaessa. Vakioidulla minimialoituspaikkamäärällä saataisiin viime vuosien suuret vaihteluvälit aloituspaikkamäärissä tasattua ja täten varmistettaisiin säännöllinen poliisien vuotuinen valmistuminen työelämään sekä samalla saataisiin Poliisiammattikorkeakoulun opetustyön suunnittelua ja toteutusta nykyistä helpommin aikataulutettua ja Poliisiammattikorkeakoulun henkilöstömäärä vastaamaan toteutuksen tarpeita.

Mikä rahoituksen ohella vaikuttaa siihen, ettei sisään otettavien opiskelijoiden määrä ole riittävä?

Poliisiammattikorkeakoulun saama rahoitus ei ole suurin este opiskelijoiden määrän lisäämiseen vastaamaan poliisimiesten vuotuista poistumaa.

Poliisialasta kiinnostuneiden ja poliisin ammattiin soveltuvien henkilöiden määrä on rajallinen painottuen jatkuvasti pieneviin 20–30 -vuotiaiden ikäluokkiin. Samasta pienenevästä ikäluokasta poliisi kilpailee muiden ammattialojen kanssa. Vuonna 2015 poliisihallinnossa toteutettiin useita poliisialalle rekrytointitoimia Poliisiammattikorkeakouluun hakijamäärien nostamiseksi. Valitettavasti kaikki Poliisiammattikorkeakouluun pyrkivät eivät ole poliisin ammattiin sopivia, eivätkä kaikki poliisin ammattiin sopivat ole kiinnostuneita poliisialasta. Aikaisemmin tässä lausunnossa tuotiin esille valinta- ja soveltuvuuskokeen merkitys hakijoiden paremmuusjärjestykseen asettamisessa, mutta valinta- ja soveltuvuuskokeella pyritään myös karsimaan hakijajoukosta ne hakijat, joilla arvioidaan olevan heikot edellytykset toimia poliisin ammatissa. Valintapäätös on tärkein hetki henkilöstöhallinnollisesti poliisialalle tultaessa. Poliisi haluaa varmistaa poliisityöhön valmistuvien laadun.

Poliisiammattikorkeakoulun opettajakunnan koko ja käytettävissä olevat opetustilat rajoittavat sisään otettavien opiskelijoiden määrää. Opetustehtävissä käytettävien poliisimiesten määrää tuskin voidaan nykyisestä merkittävästi lisätä aiheuttamatta merkittävää haittaa operatiiviselle kenttätoiminnalle. Opetustilojen lisärakentaminen puolestaan kasvattaisi Poliisiammattikorkeakoulun kiinteitä kustannuksia, eikä opetustilojen lisääminen ole erityisen nopea tapa lisätä opiskelijamäärää, koska tilojen suunnittelu ja rakentaminen vaatisi joka tapauksessa useamman vuoden ajan. Vuoden 2016 aloituspaikkamääräksi on vahvistettu 300. Teoreettinen maksimi vuosittain sisään otettavien määräksi on noin 400 aloittavaa opiskelijaa ja noin 1 miljoona € lisärahoitusta. Jos aloituspaikkamäärä nostettaisiin esimerkiksi 500:an, olisi oppilaitoksen otettava poikkeuksellisesti käyttöön viides vuotuinen aloituserä. Tämä aiheuttaisi erittäin suuria logistisia haasteita ja edellyttäisi osittain siirtymistä kahdessa vuorossa tapahtuvaan opetukseen, mikä taas vaatisi opettajakunnan selvää lisäämistä sekä lisääntyviä kustannuksia.

Poliisin rahoituksen määrä vaikuttaa suoraan siihen, kuinka paljon palkallista työharjoittelua opiskelijoille voidaan tarjota.

Lisäksi poliisin rahoitustilanne vaikuttaa siihen, kuinka moni poliisialan ammattikorkeakoulututkinnon suorittanut opiskelija voidaan opintojen jälkeen palkata poliisivirkaan. Poliisin käsityksen mukaan poliisialan kiinnostavuuteen ja poliisikoulutukseen hakeutumiseen vaikuttaakin erityisen voimakkaasti julkisuudessa (ml. sosiaalisessa mediassa) olevat tiedot poliisin työllisyystilanteesta.